

**Česká školní inspekce
Jihočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIC-62/20-C

Název	Základní škola Svobodná a Mateřská škola Písek, Dr. M. Horákové 1720
Sídlo	Dr. M. Horákové 1720, 397 01 Písek
E-mail	info@zssvobodna.cz
IČ	70943842
Identifikátor	600062112
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Miloslav Machač, ředitel školy
Zřizovatel	Město Písek
Místo inspekční činnosti	Dr. M. Horákové 1720, 397 01 Písek Jaromíra Malého 2190, 397 01 Písek Šobrova 2070, 397 01 Písek
Termín inspekční činnosti	27. 1. 2020 – 30. 1. 2020

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. a), b) a c) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, mateřské školy, školní družiny, školní jídelny a školní jídelny-výdejny. K termínu inspekční činnosti se

v základní škole, zřízené jako škola waldorfská, vzdělávalo 236 žáků. K zájmovému vzdělávání bylo přihláшено ve čtyřech odděleních 111 účastníků. Předškolní vzdělávání se uskutečňuje na dvou pracovištích. Ve čtyřtřídní mateřské škole v ulici M. Horákové č. 1720 se vzdělává 95 dětí s alternativním programem podle waldorfské pedagogiky a v trojtřídní mateřské škole v ulici J. Malého 2190 se vzdělává 75 dětí s běžným programem. Mateřská škola poskytuje vzdělávání deseti dětem mladším tří let a 13 dětem s odlišným mateřským jazykem.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Řediteli školy a užšímu vedoucímu týmu se v souladu s rozvojovými cíli podařilo ve spolupráci se zřizovatelem výrazně zkvalitnit materiálně-technický stav budov školy, který umožňuje v současné době dětem i žákům velmi efektivní organizaci a realizaci vzdělávání. Zajištěno je bezpečné zázemí pro školní i mimoškolní činnosti v souladu s waldorfskými vzdělávacími zásadami. Pouze v některých třídách prvního stupně je žakovský nábytek, který plně nerespektuje somatické potřeby žáků.

Postupná stabilizace a iniciativní přístup pedagogického sboru umožňuje velmi dobrou koordinaci vzdělávání. Většina pedagogů se aktivně zapojuje a vnáší funkční a originální postupy do práce školy. Tým pedagogických pracovníků je složen ze zkušených i začínajících pedagogů. Ve vedení působí nově jmenovaný zástupce ředitele. Funkční je vzájemná a pravidelná spolupráce vedoucích učitelek jednotlivých pracovišť předškolního vzdělávání s vedením školy. Společná vize i odlišnosti v přístupech jednotlivých programů mateřských škol jsou v souladu s principy v předškolním vzdělávání a jsou sdílené a respektované oběma pracovišti. Škola má zřízené tzv. kolegium pedagogů, které umožňuje tvůrčí spolupráci v rámci organizace a pořádání školních akcí i projektů. Škola je aktivně zapojena v Asociaci waldorfských škol České republiky i do mezinárodních projektů spojených s waldorfskou pedagogikou. Sdílí tak nabídku odborných seminářů a besed a podílí se na předávání zkušeností mezi aktéry tohoto alternativního vzdělávání včetně rodičů i širší veřejnosti.

Řízení pedagogického procesu se zaměřuje zejména na organizaci, koordinaci a materiální zajištění činností. Vedení školy pedagogům neposkytuje vždy účelnou zpětnou vazbu z provedených hospitací a důsledné hodnocení s cílem zkvalitňovat jejich osobní rozvoj. Celkové hodnocení výsledků kontrolní činnosti neprobíhá v dostatečné míře ani na jednáních kolegia či pedagogických rad. Další vzdělávání pedagogů se orientuje na získávání a prohlubování dovedností v oblasti waldorfské pedagogiky. V základní škole chybí další vzdělávání pedagogů týkající se aktivizujících kooperativních metod a forem práce a formativního hodnocení. V předškolním vzdělávání není na jednom z pracovišť dostatečně posíleno vzdělávání pro zajištění logopedické prevence a pedagogům obou pracovišť chybí dostatek informací o výchově a vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem. Některé z částí školního řádu základní školy, vnitřního řádu školní družiny a školního vzdělávacího programu školní družiny byly v průběhu inspekční činnosti uvedeny do souladu s právními předpisy. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání obsahuje nepřesnosti v systematickém provázání školních výstupů a učiva včetně stanovení rovnoměrného rozvržení epochových předmětů pro jednotlivé ročníky.

Škola aktivně získává další finanční prostředky z různých dotací a darů. Tzv. Šablony využila pro posílení personálního zajištění, tj. chůvy v obou mateřských školách, školního asistenta a speciálního pedagoga pro podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v základní škole.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Cíle výuky směřují k duchovním hodnotám a prosociálnímu kolektivnímu citění. Podporováno je praktické a prožitkové učení. Žáci byli v úvodu tzv. hlavních epochových celků důsledně seznamováni s cíli. Ty však zpravidla nejsou diferencovány s ohledem na možnost plnění úkolů různé obtížnosti podporujících individuální potřeby některých žáků. Důsledná promyšlená příprava vyučujících, jejich chování a vystupování byly pozitivním vzorem pro žáky. Navozována byla velmi příznivá pracovní atmosféra s optimální mírou vstřícné, přátelské, empatické, citlivé i povzbuzující vzájemné komunikace.

Na prvním stupni ranní rituály tj. promluvy, hlasová, rytmická a hudební cvičení dle zásad waldorfské pedagogiky podporovaly bezpečné začlenění žáků do celkové třídní spolupráce. Výuka většinou směřovala k prohlubování dovedností, kreativity, cvičení vůle, péle a pozornosti žáků. V některých činnostech však převažovala aktivita pedagogů nad aktivitou žáků. Vhodně zapojovat žáky do výuky se více dařilo v nižších ročnících. Využívání metod rozhovorů a vyprávění v kombinaci s paměťovými aktivitami často bez opory názorných pomůcek způsobovalo u některých žáků částečný odklon od dané činnosti. Pro většinu však byl tento způsob výuky velmi motivující a radostnou činností. Kooperativní metody a formy práce podporující možnosti hlubší spolupráce s výraznější iniciativou na straně žáků byly zařazovány spíše okrajově. Žáci neměli možnost porovnávat a třídit informační zdroje. V závěru většiny sledovaných hodin byl vytvořen prostor na zpětnou vazbu, kterou ale poskytoval učitel bez zapojení žáků. Prostředků formativního hodnocení s ohledem na věkové zvláštnosti žáků bylo využíváno v malé míře.

Jazykové výuce na prvním i druhém stupni škola věnuje výraznou pozornost. Bylo usilováno o vhodné reflektování mezipředmětových vztahů předchozích epoch. Podobně jako na prvním stupni byla na druhém stupni zařazována recitace, hra na flétny, rytmická cvičení, vyprávění příběhů podporující týmového ducha. Zařazovány jsou prezentace přečtených knih s následnou diskusí se spolužáky a jejich vrstevnickým hodnocením i dramatizace básní i textů. K naplnění těchto cílů žáci na druhém stupni pracovali ve skupinách i samostatně. Při aktivitách byla důsledně uplatňována zpětná vazba a žáci vedeni k uvědomění si správných postupů, chyb apod. Všichni žáci během výuky aktivně pracovali a při vyjadřování prokázali odpovídající zvládnutí mateřského jazyka. Výuka anglického jazyka a německého jazyka jako druhého cizího jazyka byla na obou stupních základní školy vedena důsledně v cílovém jazyce se zapojením rytmizace a aktivní komunikace. Úkoly připravené pedagogy na pracovních listech podpořily příznivě vyjadřování žáků k danému tématu.

Epochy ostatních předmětů na druhém stupni byly realizovány v souladu s principy waldorfské pedagogiky. Výuka však postrádala pestřejší metody a formy práce. Chyběl dostatečný čas pro samostatnou organizaci práce, samostatné rozhodování žáků, vlastní žakovskou iniciativu. Níže nastavené cíle v přírodovědných předmětech nebyly dostatečným impulsem pro rozvíjení potenciálu nadanějších žáků. Většina žáků zaujatě spolupracovala a projevovala aktivní zájem o výuku. Některé aktivity byly výrazně zaměřené na postoje žáků a uvědomování si hodnot osobních i společenských.

Vzdělávací oblast Umění a kultura je rozvíjena nejen v předmětech hudební a výtvarná výchova, eurytmie, ale i ranními rituály spojenými s hrou na flétnu a dalšími nástroji. Všechny tyto činnosti umožňují aktivní umělecké prožitky. Žáci jsou příkladně vedeni k dodržování kulturních tradic a často v souvislosti s tradičními oslavami a svátky se pečlivě připravují společně s pedagogy na vystoupení před rodiči i veřejností. Žáci dostávají hojně příležitosti k rozvoji uměleckých a prezentačních kompetencí v rámci přípravy na soutěže waldorfských škol a vystoupení Duhového divadla. Pro výuku je vytvořeno kvalitní zázemí

pro eurytmii a řezbářství včetně materiálních potřeb tj. hudebních nástrojů, výtvarného a řemeslného materiálu.

Přirozenou součástí každodenního života ve škole je intenzivní vnímání přírody v jejích cyklech. Environmentální výchova byla vhodně začleňována do výuky ve všech součástech školy. Důraz je kladen na vytváření pozitivního vztahu k přírodě a rozvoj praktických dovedností. Žáci pracují na školní zahradě, pečují o zeleň ve škole a okolí, třídí odpad. Pravidelnou součástí výuky je týdenní biologické praktikum, lesnické praktikum a řada dalších tematických aktivit.

Volné hry dětí na obou pracovištích mateřské školy přispívaly zejména k vytváření prosociálního chování a rozvoji prosociálních postojů. Při kolektivní hrách s předměty a hračkami děti rozvíjely dovednosti vedoucí ke vzájemné spolupráci, respektu a komunikaci. Spontánní činnosti se nenásilně prolínaly s řízenými. Náplní byla zejména individuální práce s dětmi podporující oblasti rozvíjení řeči, myšlení, jemné i hrubé motoriky. Pracovní a výtvarné činnosti jsou tematicky dětem blízké a jejich četné zařazování zlepšuje jemnou motoriku a úchop psacího náčiní. Součástí vzdělávací nabídky je pravidelné čtení či vyprávění v příjemné atmosféře, které podporuje porozumění textu, rozvoj představivosti a další klíčové kompetence. Dětem byly vytvářeny příležitosti pro aktivity spojené s předmatematickými představami, pohybové, manipulativní hry, práce s papírem a stavebnicemi. Nejstarší děti spolupracovaly ve skupině, prostřednictvím kooperativního učení je podporováno myšlení a řešení problémů. Oblasti fyzické zdatnosti, sebeobslužných dovedností a zdravých životních návyků napomáhají pravidelná cvičení, vydatný pobyt venku, nabídka předplaveckého kurzu či eurytmie. Vzdělávání dětí mladších tří let a jejich potřeby škola vhodně konzultuje s rodiči s cílem plynulého zařazení dětí do denního řádu. Nejmladším dětem byl dán čas přirozeně pozorovat blízké prostředí, učit se nápodobou zacházet s předměty, hračkami i stanovenými pravidly.

Při činnostech ve školní družině panovalo vstřícné klidné klima. Účastníci využívali možnosti relaxačních aktivit včetně pobytu venku, bylo dbáno o bezpečné a podnětné trávení jejich volného času. Nabídka zájmového vzdělávání byla doplněna kroužky podporujícími aktivní seberealizaci účastníků, které jsou vedeny pedagogy školy. Organizačním nedostatkem je zapsání vyššího počtu účastníků školní družiny, než povoluje aktuální zápis ve školském rejstříku.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Při hodnocení výsledků vzdělávání žáků klade škola důraz zejména na aktivitu žáka v hodinách, jeho snahu a přístup ke vzdělávání. Běžné interní nástroje jako testy, písemné práce a ústní zkoušení jsou využívány především k práci s chybou a případnému sebehodnocení žáka. Někteří vyučující účelně používají portfolia žákovských prací. Výsledky vzdělávání žáků jsou projednávány na pravidelných každotýdenních jednáních kolegia a čtvrtletních jednáních pedagogické rady. Pedagogové se zaměřují na celkový vývoj žáka a hodnotí žáky průběžně formou účelné zpětné vazby, která je základním prostředkem hodnocení žáků. Škola využívá od prvního do sedmého ročníku výhradně slovní hodnocení, které zpravidla plní svou funkci. Hodnocení zohledňuje možnosti žáka a motivuje ho k dalšímu učení. Hodnocení známkami je poskytováno až žákům osmého a devátého ročníku v souvislosti s přijímacími zkouškami na střední školy. Negativní vliv změny způsobu hodnocení na přístup žáků ke vzdělávání škola dlouhodobě sleduje a kompenzuje doplňkovým slovním hodnocením. Externího testování se škola účastní výjimečně a s těmito výsledky zpravidla dále nepracuje. Výsledky žáků jsou dlouhodobě stabilní, všichni žáci prospívají. Žáky, kteří prospěli s vyznamenáním, ani žáky neprospívající škola nemá.

Kázeňská opatření obvykle nejsou zapotřebí, škola se žáky pracuje efektivnějšími způsoby formou partnerské komunikace.

Výsledky vzdělávání v mateřské škole jsou sledovány systematicky jak na úrovni školy, tak na úrovni dosažených výsledků jednotlivých dětí. K posouzení úrovně individuálních schopností v učení dětí jsou využity záznamové archy mapující pokroky dětí v učení. V případě specifických obtíží dítěte jsou stanoveny záměry pro jeho rozvoj podrobněji v plánu pedagogické podpory např. pro děti s odlišným mateřským jazykem. Podpora sociokulturní adaptace se zaměřuje na zapojení do třídního kolektivu dětí a pomoc v komunikaci. Efektivnějším výsledkům brání málo intenzivní forma intervence, chybějící metodická podpora i menší spolupráce některých zákonných zástupců. Děti s podpůrným opatřením třetího stupně se vzdělávají podle individuálních vzdělávacích plánů a za podpory asistentek pedagoga dosahují dobrých výsledků. Dlouhodobě je vedena kvalitní logopedická prevence na pracovišti J. Malého 2190 a škola ve spolupráci se zákonnými zástupci podporuje zdravý vývoj řeči dětí. Zákonní zástupci se přímo se podílejí na chodu mateřské školy, společně organizují slavnosti, společné výlety apod. Mohou si rovněž zvolit formu adaptace svého dítěte, když přichází do předškolního vzdělávání.

Ve školním poradenském pracovišti pracují koordinátorka inkluze, výchovná poradkyně a školní metodik prevence, kteří velmi úzce a účinně spolupracují s třídními učiteli i dalšími pedagogickými pracovníky. Ve škole se vzdělávají žáci s prvním až třetím stupněm podpůrných opatření, poskytovaná podpora efektivně napomáhá žákům k jejich zapojení do procesu vzdělávání. Asistenti pedagoga i školní asistentka byli vyučujícími systematicky vedeni k aktivní spolupráci a intenzivně se zapojují do výuky. Poskytují funkční podporu žákům, ke kterým jsou doporučení, a podle potřeby pomáhají i ostatním. V rámci individualizované práce se žáky formou pedagogických intervencí a předmětů speciální pedagogické péče škola pečlivě sleduje individuální pokrok žáků, pravidelně vyhodnocuje dosažené výsledky a účelně stanovuje dílčí cíle a metody další práce. Oblast prevence se vyznačuje dlouhodobě promyšlenou strategií. Systematický důraz je kladen na osobnostní a sociální rozvoj žáků, na vytváření a udržování příznivého školního klimatu. Vysoká účinnost a úspěšnost preventivních aktivit je založena na každodenní důsledné práci všech pedagogických pracovníků, kteří příkladně poskytují vzory jednání. Systematicky jsou monitorovány vzájemné vztahy. Důraz je kladen na vstřícnou komunikaci a respektující přístup všech aktérů. Vzniklé problémy jsou řešeny bezodkladně, účelně je využívána spolupráce s externími subjekty.

Závěry

Vývoj školy

- Ve spolupráci se zřizovatelem byla realizována rekonstrukce stávajících prostor základní školy a přístavba s odbornými učebnami i prostorami pro školní družinu.
- Proběhla změna na postu zástupce ředitele školy, vedoucích učitelek obou předškolních zařízení, výchovné poradkyně a částečná obměna pedagogického sboru.
- Byly zřízeny prostory školního poradenského pracoviště v základní škole.
- Realizací projektu tzv. šablony II škola získala jednoho školního asistenta a speciálního pedagoga v základní škole a dvě chůvy v mateřské škole.

Silné stránky

- Zásady waldorfské pedagogiky umožňují kvalitní sociální a osobnostní rozvoj podporující vůli, empatii i aktivní budování pracovních návyků jednotlivých žáků.
- Vedení školy organizuje rozmanité aktivity uvnitř organizace pro žáky, pedagogy a zákonné zástupce, které podporují dobré vzájemné vztahy a vzájemnou spolupráci všech aktérů a umožňují prezentaci vzdělávání a výchovy žáků podle zásad waldorfské pedagogiky a osvětu v oblastech waldorfského pedagogického působení.
- Aktivní přístup mateřské školy ke spolupráci s rodiči buduje vzájemnou důvěru a zkvalitňuje předškolní vzdělávání.
- Evaluační výstupy v mateřské škole včetně sledování pokroku dětí v učení výrazně zohledňují individuální možnosti a potřeby dětí a výrazně tak posilují jejich sociokulturní adaptaci v třídním kolektivu.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Vedení školy kontroluje a hodnotí pedagogický proces pouze v částečném rozsahu, zpětná vazba zatím neumožňuje efektivní sledování a plánování potřeb v oblasti dalšího profesního rozvoje pedagogů a kvality vedení dokumentace školy.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zkvalitnit kontrolní a hospitační systém včetně celkového vyhodnocování, aby byly účelně sledovány potřeby školy a pedagogů v oblasti plánování dalšího vzdělávání a vedení školní dokumentace.
- Využívat didaktické metody podporující spolupráci žáků, vzájemnou komunikaci, prezentaci názorů i práci s textem.
- Při výuce výrazněji využívat nástroje formativního hodnocení, jako je například sebehodnocení a vzájemné hodnocení, jako prostředky sledování vzdělávacího pokroku a motivace žáků.
- Diferencovat úkoly pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i žáky nadané, či dát možnost výběru úkolu i jeho způsobu řešení.
- Odstranit nedostatky v obsahu školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání spočívající v systematickém provázání školních výstupů a učiva včetně stanovení rovnoměrného rozvržení epochových předmětů pro jednotlivé ročníky.
- Ve spolupráci se zřizovatelem zajistit vhodný žakovský nábytek ve třídách prvního stupně.
- Zajistit naplňování školní družiny dle kapacity uvedené ve školském rejstříku.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina vydaná Městem Písek ze dne 24. 9. 2009
2. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ke dni 1. 9. 2012
3. Jmenování do funkce ředitele od 1. 8. 2012
4. Plán práce a rozvrhy hodin na školní rok 2019/2020
5. Výroční zpráva školní rok 2018/2019
6. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ZŠ Svobodná a MŠ Písek „Waldorfská škola“ vydaného pod čj. 58/2016 platný od 1. 9. 2016

7. Školní řád Základní školy Svobodná platný od 1. 9. 2012 a Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků platné od 10. 10. 2017
8. Třídní knihy školní roky 2018/2019 a 2019/2020 do termínu inspekční činnosti
9. Záznamy z jednání pedagogické rady a z jednání Kolegií
10. Dokumentace k výchovnému poradenství a prevenci rizikového chování
11. Školní vzdělávací program školní družiny platný od 31. 1. 2019
12. Vnitřní řád školní družiny platný od 31. 1. 2019
13. Přehled výchovně vzdělávací práce ve školní družině a zápisové listky 2019/2020
14. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání Waldorfská mateřská škola Sluníčko, platný od 1. 9. 2017 do 31. 8. 2021 a školní vzdělávací program 16. mateřské školy „Od podzimu do léta“ platný od 29. 8. 2019
15. Školní řád 16. Mateřské školy J. Malého, platný od 31. 8. 2017, Mateřské školy Sluníčko M. Horákové, platný od 1. 9. 2017
16. Třídní knihy, autoevaluace, hospitační záznamy, diagnostické záznamy, portfolia dětí mateřské školy pro školní rok 2019/2020
17. Povolení výjimky ze stanoveného počtu dětí v MŠ a ZŠ v Písku ze dne 16. června 2005
18. Personální dokumentace pedagogických pracovníků (týkající se odborné kvalifikace)
19. Dokumentace týkající se školního stravování
20. Dokumentace týkající se oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví včetně knihy úrazů
21. Ekonomická dokumentace školy

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Jihočeský inspektorát, Dukelská 23, 370 01 České Budějovice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.c@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Bc. Regina Mihulová, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Bc. Regina Mihulová v. r.

Mgr. Bc. Jana Cipínová, školní inspektorka

Mgr. Bc. Jana Cipínová v. r.

Mgr. Zdeňka Dufková, školní inspektorka

Mgr. Zdeňka Dufková v. r.

Ing. Jana Kotyzová, školní inspektorka

Ing. Jana Kotyzová v. r.

Bc. Vladimír Štipl, kontrolní pracovník

Bc. Vladimír Štipl v. r.

V Českých Budějovicích 26. února 2020

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Miloslav Machač, ředitel školy

Mgr. Miloslav Machač v. r.

V Písku 4. 3. 2020